

Jiří Martinec: Emil Hácha a jeho místo v české politice.

Bakalářská práce. Ústav historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice, Pardubice 2015. 96 s.

Oponentský posudek

Jiří Martinec předložil bakalářskou práci, jejímž cílem bylo zhodnotit politický odkaz Emila Háchy, třetího československého prezidenta¹ a státního prezidenta Protektorátu Čechy a Morava. Téma je to bezesporu zajímavé, ač možná pro některé choulostivé. Student se snažil prokázat, že Hácha nebyl kolaborantem, jak byl častován za minulého režimu (tato nálepka mezi částí veřejností stále přetrvává), nýbrž do značné míry obětí své nelehké doby. Posun v hodnocení⁰ můžeme sledovat nejen v odborné literatuře po roce 1989.

Téma nelze v žádném případě považovat za novátorské – vyšla k němu celá řada knižních i časopiseckých počinů různé kvality. Tato skutečnost musela nutně ovlivnit charakter bakalářské práce, která sama o sobě téměř nepřináší nové poznatky a má převážně kompilační charakter. Vycházel přitom z odborných (Gebhart-Kuklík, Tomášek-Kvaček, Pasák aj.) i populárních prací (V. Junek), ale i dobové literatury. Primární (archivní) výzkum se omezil v podstatě jen na menší počet dokumentů z Archivu kanceláře prezidenta republiky. Přes toto omezení tu vznikl prostor pro realizaci autorových faktograficky podložených argumentů a zhodnocení Háchova odkazu v dobovém kontextu, jakožto i v historiografickém, politickém i populárním diskursu.

Autor postupuje ve svém textu přísně chronologicky, což odpovídá politickému životopisu. V první kapitole se věnuje Háchovu životu do mnichovských událostí, ve druhé kapitole pak důsledkům Mnichova, okolnostem volby Háchy prezidentem republiky a druhorepublikovému období. Další část je věnována rozpadu Česko-Slovenska, berlínskému jednání Háchy s Hitlerem, jež vedlo k německé okupaci tzv. „zbytkového Česka“, jakožto i dopisům občanů reagujícím na okupační režim. Student popsal pravomoci protektorátního prezidenta a jeho postavení v politickém systému Protektorátu. Zvláštní pozornost věnoval Háchovým intervencím ohledně vězňených Čechů, ale i v jiných případech. Zmíněna je i proměna vztahů Háchy s benešovskou emigrací. Autor kladl důraz na skutečnost, že až do Heydrichova nástupu byl Hácha aktivistický, ale jeho úsilí bylo zásadně oslabeno tváří v tvář nekompromisní politice R. Heydricha. Od roku 1943 se stával postupně pouhou figurkou, což souviselo s výrazným zhoršováním jeho zdravotního stavu. Student neopomněl zmínit i snahu o poválečný soudní proces s Háchou, který se kvůli jeho brzkému skonu nemohl uskutečnit.

K vlastnímu textu bakalářské práce mám několik výhrad. V kapitole o slovenské autonomii nebyla vůbec zmíněna Háchova návštěva Slovenska v posledních prosincových dnech 1938. Rovněž by stálo za to trochu více rozvést snahu českých fašistů o převzetí moci v Protektorátu, což vyvrcholilo pokusem o puč v srpnu 1940. Podrobnější výklad by si zasloužily souvislosti ohledně odmítnutí slibu věrnosti Hitlerovi ze strany Háchy v roce 1939. Za daleko závažnější nedostatek předloženého textu však považuji absenci rozboru reflexe Háchova odkazu v odborném i neodborném tisku v prvních poválečných letech, za komunistického režimu, v exilových kruzích i v polistopadových poměrech. Tím mohla být práce daleko zajímavější a přínosnější. V závěru (s. 76) autor pokládá řečnickou otázku, na níž si vzápětí odpovídá: „*Kolik náměstí či ulic se jmenuje po třetím prezidentovi? Neúměrně méně oproti prezidentům Masarykovi a Benešovi.*“ Domnívám se, že nikoliv „*neúměrně méně*“, ale vůbec žádné!

Za poněkud problematický považuji způsob citování. Dle mého soudu autor využíval zbytečně až příliš dlouhých přímých citací, přebíral doslova celé pasáže (např. s. 25-28, 33-

¹ Pokud bych reflektoval skutečnost, že se po Mnichovu začalo užívat spojovníku v názvu státu, bylo by nejspíš vhodnější používat spojení „česko-slovenský prezident“.

36), které sice psal kurzívou, ale bez uvozovek. Opakované citační odkazy v poznámkách pod čarou nijak nezkracoval. V poznámce pod čarou č. 43 uvádí odkaz na archivní pramen s označením archivu SÚA Praha, přičemž se už 10 let jedná o Národní archiv. Vzhledem k tomu, že jde o naprosto ojedinělou citaci, lze snadno nabýt dojmu, že autor tuto citaci převzal z literatury, tj. sám pramen neměl v ruce. Minimálně dva knižní tituly, jež uvádí v seznamu literatury, ani jednou nepoužil v textu, resp. poznámkách pod čarou.

Z ostatních formálních nedostatků chci studentovi vytknout především ne vždy výstižné a logické názvy kapitol ve vztahu k podkapitolám (např. 3. Odjezd na berlínské jednání, 3.1 Německá okupace, 3.2 Dopisy Háchovi, 3.3 Pravomoci protektorátního prezidenta, 3.4 Vznik národního souručenství, 3.5 Háchovi (*sic!*) intervence). Hrubé pravopisné chyby jsou spíše ojedinělé (jedna v názvu podkapitoly 3.5), poněkud častěji se objevují chyby v interpunkci, avšak ještě v únosné míře. Bakalářská práce (alespoň její elektronická verze) postrádá anotaci.

Celkové hodnocení:

Bakalářská práce Jiřího Martince má sice řadu nedostatků, ale jako celek ještě odpovídá nárokům kladeným na kvalifikační práce tohoto typu. **Doporučuji ji k obhajobě** a zároveň navrhuji hodnocení *velmi dobře minus* až *dobře* v závislosti na obhajobě.

Pardubice 25. května 2015

PhDr. René Novotný